

Pieter Embrechts met zicht op Borgerhout

‘Het tijdperk van de marginaliteit is voorbij’

‘Als ge hier komt wandelen, hebt ge heel de wereld gezien’: Pieter Embrechts wil al jaren het verhaal vertellen van de Turnhoutsebaan, de beroemdste en beruchtste straat van zijn thuishaven Borgerhout. Nu is er eindelijk ‘A street concert’: een muzikale documentaire van acht liedjes met kortfilms erbij.

DORIEN KNOCKAERT, FOTO SEBASTIAN STEVENIERS

‘**T**echnologie maakt alles kapot!’, zegt Angela van café Venetië.

‘Ja, dat is waar, technologie maakt alles kapot’, zegt de man die een koffie drinkt aan de toog. Het is het eerste en het laatste wat hij bijdraagt aan een lange economische analyse van Angela Ferestean, die uitlegt waarom ze haar bier eigenlijk duurder zou moeten maken. ‘Maar hier in Borgerhout, wie wil hier 2,20 euro betalen voor een pintje?’ Het begon met de komst van de euro, zegt ze. En nu die technologie. ‘Ik was laatst nog eens in Roemenië, waar ik vandaan kom, en ik vond het heel mooi om te zien hoe mensen daar niet constant met hun telefoon bezig zijn. Ze maken meer tijd voor gezelligheid.’

Angela betreft me bij het gesprek - we zitten tenslotte maar met drie eenzame zielen in een schemerig café. Maar voor mijn neus ligt ook een telefoon te flikkeren, en die moet ik opnemen, want ik zit te wachten op Pieter Embrechts.

‘Pieter!’ Angela valt hem om de hals en kruipt haast op zijn schoot als hij zijn laptop openklapt. Pieter Embrechts heeft een reeks liedjes met kortfilms gemaakt over mensen die hij leerde kennen op de Turnhoutsebaan, de hoofdstraat van Borgerhout. Een van hen is Angela. We zien haar dansen in een prinsessenjurk voor haar muurschildering van het San Marcoplein - de vorige eigenaar van het café was een Italiaan, leer ik uit de songtekst, ‘maar in die tijd kwamen hier alleen Polen’.

Vandaag komt iedereen weleens in café Venetië, of kun je het op zijn minst een van de vitale organen van de Turnhoutsebaan noemen. Je hebt de prachtige oude cinema Roma, die heel Vlaanderen naar Borgerhout lokt voor concerten en theater. En je hebt het groezelige zaaltje van Vene-

tië, waar de fanfare repeteert, de lokale komiek optreedt, de Ghanese gemeenschap haar begrafenisplechtigheden houdt, de artiesten hun feestjes geven, de daklozen eten krijgen met Kerstmis. En waar volgende zaterdag Miss West Africa verkozen wordt.

De Meir van Borgerhout

‘Café Venetië moest gewoon in mijn project’, zegt Pieter Embrechts. Dat project omschrijft hij zelf als een muzikale documentaire: een reeks van een achttal liedjes met video’s erbij, maar die zijn zo lang en zo verzorgd dat je ze rustig kortfilms kunt noemen. Elk nummer vertelt het verhaal van iemand uit de buurt.

A street concert komt niet uit de lucht gevallen: Pieter Embrechts, die al vijftien jaar in de buurt woont, maakte vorig jaar een reeks korte videoreportages voor *Gazet Van Antwerpen*. In dezelfde periode bracht hij ‘Hier in Borgerhout’ uit, zijn versie van Tom Waits’ ‘In the neighborhood’: *‘De Turnhoutsebaan was ooit de Meir van Borgerhout. Die verandering wordt soms als vernietiging beschouwd. En er is veel veranderd, ten slechte misschien. Maar als ge hier nu komt wandelen, hebt ge heel de wereld gezien.’*

Embrechts klikt zijn video over Boyadi open. ‘Een jong raptalent. Ik had hem bezig gezien in de foyer van de Roma en nam contact op toen ik aan *A street concert* begon. Maar hij rapte intussen niet meer, zei hij. Hij had zich helemaal toegelegd op de *free martial arts*. We hebben er lang over gechat en uiteindelijk vond ik hem dan toch bereid om een nummer te schrijven. Heel *graaf* nummer werd dat. Met alle criminaliteit van de wereld erin. “Is dit echt jouw leven?”, vroeg ik. “Nee, eigenlijk is dat meer het leven van een maat van mij”, gaf hij toe. En hij is opnieuw begon-



'Mijn vriendin en ik zijn peter van een jongen uit Somalië. We gaan voor hem zelfs naar de oudercontacten'

nen.' Aan een nummer dat groten-deels over de relatie met zijn ouders gaat.

Naisula leerde Embrechts kennen toen hij op reportage was in kapsalon Ebony. 'Julie Belgen hebben hoge muren rond je heen', zei ze daar. 'In Afrika zijn we meer open. We zeggen hallo als we op de bus stappen. We groeten onze burens elke ochtend.' Ze was toen zes maanden in Antwerpen om er een master te volgen aan de universiteit. 'Dat is Europa, die geslotenheid. Omdat het systeem hier werkt. Je hebt je buur niet nodig om je naar het ziekenhuis te brengen als er iets gebeurt.'

Voor *A street concert* nam ze een camera mee op reis naar haar geboortedorp bij de Masai in Kenia, waar ze in stilte was weggetrokken veertien dagen voor haar trouwdatum.

'Ik leerde haar kennen kort na de aanslagen in Brussel, en het viel me op hoe rustig ze daarop reageerde. Later snapte ik het: ze was in Nairobi nipt ontsnapt aan een aanslag van Boko Haram - door oponhoud was ze niet in het winkelcentrum dat bestormd werd door gewapende terroristen. Ze had er al mee leren omgaan.'

Dat is de Turnhoutsebaan, zegt Embrechts. 'Zoom hier in op een willekeurige passant, en je krijgt een levensverhaal dat bijzonder interessant is om het jouwe eens mee te vergelijken. Om vast te stellen - o cliché - dat je het verdorie goed hebt. Mensen komen niet naar België omdat ze dit een leuker land vinden, maar omdat het hier veilig is, leerde ik. En ook: jonge-

ren met een migratieachtergrond hebben vaak nog te kampen met een enorm stigma.'

Gina Lollobrigida

'Zolang die braaf zijn, mogen die van mij allemaal blijven', zegt een vaste klant van café De Griffier in een andere reportage die Embrechts draaide. 'Als ze braaf zijn, hè!' Zij en haar tweelingzus halen herinneringen op aan de Turnhoutsebaan van lang geleden, waarvoor ze hun zondagse kleren aantrokken om er naar de cinema te gaan.

Het was de Turnhoutsebaan zoals ook Paul Corluy ze kende. 'Paul was sinds 1954 projectorbediende geweest in cinema Roma', vertelt Embrechts. 'Ik hoorde over hem, belde hem op en we spraken af in de Roma. "Ik kom hier niet graag binnen", was het eerste wat hij zei. Er was te veel veranderd.'

'We zouden elkaar opnieuw ontmoeten bij hem thuis, waar hij stapels oude foto's had liggen uit zijn gouden jaren. Hij was op de foto gegaan met Roger Moore, met Gina Lollobrigida... Maar voor we elkaar terugzagen, is hij overleden. Ik heb dan toch zijn verhaal nog gefilmd, met medewerking van zijn familie. Toen we bij hem thuis gingen draaien, schrok ik van de armoede.'

Het stinkt bij iedereen

Café Venetië is een plek waar je blijft kleven. Angela trakteert op kof-

fië, probeert ons sterke drank te doen proeven en geeft uitgebreide beschouwingen bij elk thema dat de revue passeert. Zij is niet racistisch, zegt ze. 'Belg, Amerikaan, Marokkaan... als ze naar het toilet gaan om te kakken, stinkt het bij iedereen.' Alleen over Somalische mannen wil ze even iets kwijt: 'die zijn wild'.

Pieter Embrechts veert recht. 'Daar moet ik je toch in corrigeren, Angela. Want mijn vriendin en ik zijn meter en peter van een jongen die uit Somalië komt, en die is helemaal niet wild. We kunnen het weten, want we gaan zelfs voor hem naar de oudercontacten op school.'

Het gaat om een initiatief van het asielcentrum van Kapellen, legt hij uit. 'Het idee is dat die jonge gasten mensen leren kennen van buiten het asielcentrum, met wie ze één keer per maand iets samen doen. Maar bij ons werd het al snel één keer per week. En ik heb de indruk dat het hem goed doet.'

Het zou iedereen goed doen om wat vaker een praatje te slaan met iemand die niet meteen tot zijn kaartclub of Facebookvrienden behoort, denkt Embrechts. 'Er zijn vandaag zoveel media die een buurt als deze versnipperen. Ga je bij Tibetaanse mensen op bezoek, dan hebben die de Tibetaanse tv op staan, en chatten ze tussendoor met hun Tibetaanse vrienden. En zo heeft iedereen zijn eigen achterban om zich op te richten. Maar je deelt je buurt wel met nog een heleboel andere mensen. We hebben tal van initiatieven om de banden aan te halen. Steunpunt bijvoorbeeld: een organisatie die is opgericht door twee Marokkaanse broers die een dorp in Marokko wilden ondersteunen, maar die er intussen meer op gericht is om de Marokkaanse gemeenschap in contact te brengen met wat er leeft in Borgerhout. Maar het resultaat zie je niet van de ene dag op de andere. En

toenadering kan altijd van twee kanten komen. Laatst hadden we een buurtavond in een theehuis. "Ik begrijp niet waarom hier zo weinig blanken binnenkomen", zei de eigenaar. "Wij zijn een theehuis voor iedereen."

Dubbel parkeren

We trekken onze jassen aan voor nog een korte sightseeing: de Roma, de pingpongclub waar een Iraaks wonderkind traint, kapsalon Boudriz waar je voor 10 euro wordt bijgeknipt - 'daarom lopen alle mannen er hier zo strak bij'.

De straat is verre van strak te noemen. Alarmerende concentraties fijn stof. Dodelijk verkeer - deze week nog werd er een jongen aangereden door een bus en in kritieke toestand naar het ziekenhuis gebracht. Voor een winkel zit een vrouw te bedelen in de vrieskou. Toch gaat het beter met de Turnhoutsebaan. Het aantal leegstaande panden is sinds 2013 met de helft gedaald, tot tien procent, wat relatief weinig is voor de stadsrand. 'De tijd van de marginaliteit is voorbij, het is een heel dynamische buurt nu', zegt Embrechts.

Angela steekt van wal voor nog een laatste uiteenzetting, over dubbel parkeren, een oude kwaal van de straat. Ik werp een blik op mijn notities: evenveel citaten van Angela als van Embrechts.

En net dat is Borgerhout. Alles, alles moet je hier delen met mensen op wie je niet gerekend had. Maar het is wel de moeite waard.

'A street concert, een muzikale documentaire' (16+) is op 3, 4 en 5 februari te zien in Het Paleis, Antwerpen.

'Zoom hier in op een willekeurige passant, en je krijgt een levensverhaal dat interessant is om het jouwe eens mee te vergelijken'

